

VENTAS BALSS

Dalās ar iedvesmojošiem dzīvesstāstiem 6. lpp.

CETURTDIENA, 17. MAIJS, 2018. Nr. 89 CENA 0,50 EUR www.ventasbalss.lv Super FM 94,5 FM

Mazie
strazdulēni

Putni ligzdo un perē
pilsētas pagalmā.

5. lpp.

RĪT

Vecpilsētas tirgū no plkst. 8 līdz 15 paplašināta tirdzniecība.

Olimpiskā centra *Ventspils* tenisa kortos plkst. 9 *Ventspils Open by Babolat ITF Juniors* tenisa turnīrs (U18) zēniem un meitenēm.

Kafejnīcā *Ostas 23* *Ventspils* tūrisma konference.

Ventspils muzeja struktūrvienībā no plkst. 10 līdz 18 Muzeju diena.

Olimpiskā centra *Ventspils* vingrošanas zālē plkst. 14 sporta skolas *Spars* kausa izcīpa sporta vingrošanā.

Dzīrnavu laukumā plkst. 16 mācību gada noslēguma pasākums *Svinam kopā draugu lokā!*.

Pārventas bibliotēkā plkst. 19 Jāzepa Vītola Latvijas Mūzikas akadēmijas 4. kursa studenta pianista Artūra Liepiņa solokoncerts.

LAIKA ZIŅAS RĪTDIENAI

Z vējš 9–16 m/s.

Gaisa
temperatūra
+13°C...+15°C.

LAIKA ZIŅAS ŠODIENAI

ZA vējš 6–10 m/s.

Gaisa temperatūra
+17°C...+19°C.

ŠODIEN SVIN

HERBERTS,
UMBERTS,
DAILIS

Suiti prot lepoties

Foto: Līga Čakša

Suiti rūpējas ne tikai par tradīciju saglabāšanu, bet arī par to, lai būtu, ko parādīt citiem. Suitu kultūrtelpā gaidīts ir ikviens viesis. Atbraucējiem tiek piedāvāta arī iespēja iejusties suita ādā, kārtu pa kārtai uzvelkot krāšņo tautastērpu. 4. lpp.

Parāds par... neizmantoto ūdeni

Jelena Naruševiča

Likumu nezināšana neatbrīvo no atbildības par to neievērošanu. Šīs mācībstundas, ja tāda nav apgūta, sekas var pārvērsties par materiālajiem zaudējumiem, maksājot par neizmantotajiem pakalpojumiem. Nesen par to pārliecinājās kāds ventspilnieks.

Ventas Balss rubrikā *Hallo, «Ventas Balss» klausās!* bija publicēts stāstījums par situāciju, kādā bija nonācis Maksims Nikuljins. Viņš jau ilgu laiku dzīvo Rīgā, bet *Ventspilī* viņam ir dzīvoklis, kurā šobrīd neviens nedzi-

vo. Visus iepriekšējos gadus īpašums nesagādāja nekādas rūpes vīrietim – tā kā viņš neizmantoja komunālos pakalpojumus (ūdeni, gāzi, elektrību), tad arī nemaksāja par tiem. Viss izmaiņās, ieviešot jaunu norēķinu sistēmu par auksto un karsto ūdeni. Sistēma paredz, ka iedzīvotāji regulāri deklarē ūdensskaitītāju rādījumus. Ja to nedara ilgstoši (vairāk nekā trīs mēnešus), tad var nonākt starp tā saucamajiem *sliktajiem dzīvokļiem*, uz kuriem noraksta starpību starp daudzdzīvokļu nama kopējā skaitītāja rādījumiem un individuālo skaitītāju rādījumiem.

Tieši tā arī notika ar Maksimu

Ja no krāna netek ūdens, tas vēl nenozīmē, ka no tā netek prom jūsu nauda.

Nikuljnu. Viņa pirmā kļūda bija tā, ka viņš reti ieskaitījās savā elektroniskajā pastkastītē, bet, kad ieskatījās un redzēja tur ūde-

kas rēķinus ar picaugošu parāda summu, vienkārši ignorēja šīs vēstules, uzskatot, ka tas ir kaut kāds pārpratums un gan jau *Ūde-*ka pati ar visu tiks galā.

3. lpp.

Suiti prot lepoties

Līga Gabrāne

1. lpp.

Lauku ceļotājs nesen organizēja braucienu *Ciemos pie suitiem*, kurā piedalījās arī *Ventas Balss*. Suitu kultūrtelpa – Alsungas novads, Jūrkalnes pagasts (Ventspils novads) un Gudenieku pagasts (Kuldīgas novads) – šodien ietilpst vairākās pašvaldībās, taču vēsture un kultūra vieno cilvēkus, kuri tur dzīvo. Turklāt 2009. gadā suitu kultūrtelpa kā unikāls nemateriālās kultūras mantojums, kam jānodrošina neatliekama saglabāšana, tika iekļauta UNESCO sarakstā.

Krāsu trakums

Suitu sievu spilgto tautastērpu pazīst daudzi, un stāsts par suitiem ir arī stāsts par krāsām. Suitu amatniecības un mākslas telpa *Rija* ir pirmā vieta, kuru apmeklējam Alsungā, un tā ir vieta, kurā sākas stāsts par suitu krāsām, kas kā spilgts dzijas pavediens arī turpmāk visies cauri citiem stāstiem.

Ienākot *Rijā*, daudzu apmeklētāju galvas pavēršas uz augšu, kur no senās ēkas atsegtajām sijām uz leju karājas vilnas dzija, krāsota dažnedažādās spilgtās krāsās. *Rijas* saimniece Inga Šēna-Laizāne stāsta, ka dzija esot no Pāces vilnas fabrikas un, iespējams, krāsota ar sintētiskām krāsām, taču tās spilgtums suitiem ir ļoti būtisks. «Ja var dabūt jiftīgi sarkanu, jiftīgi lillā un skaisti dzeltenu un zaļu, tad tas der suitam,» saka Šēna-Laizāne, kura pati viesus sagaida tautastērpā. Viņa ir viena no suitu kultūras tradīciju turpinātājām. *Rijā* notiek radošās darbnīcas un tiek darināti tautastērpi, un tās saimniece dzied arī *Suitu sievās*.

Lai ceļotājiem paliktu arī kas taustāms, katram tiek iedoti dzijas pavedieni suitu vilņu zeķu krāsās, no kuriem jāuzpin bizīte. Vilņu zeķēs cita citai seko dažādas spilgtu krāsu joslas, Šēna-Laizāne skaidro, ka vēlams, lai būtu dzeltenis, sarkans, zils un zaļš tonis. Iespējams, kādam var šķist, ka šīs krāsas īsti nesader kopā, taču skaidrojums tam esot viens: «Suitenes ir trakas uz krāsām!»

Sākums – mīlestība

Tālāk mūsu ceļš Alsungā ved uz Livonijas ordeņa pili, kas celta 14. gadsimtā. Ordenis pilī esot saimniekojis 200 gadus, stāsta Inga Bredovska, Alsungas Tūrisma informācijas centra un vēsturiskā centra vadītāja. Vēlāk pili savā īpašumā ieguvusi grāfa Šverina dzimta. Šīs dzimtas pārstāvim Johanam Ulriham fon Šverinam bijusi īpaša loma suitu kultūras un identitātes tapšanā.

Suitu amatniecības un mākslas telpa *Rija* ierīkota agrākajā pils zirgu stallī.

Sācies viss ar to, ka 1623. gadā, esot karadienestā pie Polijas karaļa Sigismunda III, viņš iemīlējies skaistajā galma dāmā Barbarā Konarskā. Taču viņas vecāki piekrituši laulībām tikai tad, ja Šverins no luterāņu kļūs par katoli. Savukārt pret to kategoriski iebildis Johana Ulriha tēvs, taču dēls tomēr nav paklausījis, mainījis ticību un Polijā apprecējies. Tam sekojis tēva aizliegums Johanam Ulriham atgriezties Alsungā, tādēļ jaunais pāris turpinājis dzīvot Polijā.

Tikai pēc tēva nāves 1632. gadā Johans Ulrihs varējis kopā ar Barbaru ierasties Alsungā, kur joprojām dzīvoja viņa māte un māsa. Jaunais novada īpašnieks tūdaļ ķēries pie visu iedzīvotāju pievēršanas katoļticībai, un tikušas aizliegtas arī laulības ar citu konfesiju pārstāvjiem. Jāpiebilst, ka katoļticībai tika pievērsti iedzīvotāji visās fon Šverinam tajā laikā piederošajās muižās: Alšvangā (Alsunga), Adzē, Basos, Deksnē, Gudeniekos, Grāveros, Dūrē un Feliksbergā (Jūrkalne).

Ar likumu ticis aizliegts nēsāt arī līdzšinējo tautastērpu, kas bijis tumši zilā krāsā. Tā vietā iedzīvotājiem bijis jānēsā daudz košāks un krāsaināks tērps – «lai tevi jau pa gabalu redz un zina, ka tu esi katolis», uzsver Bredovska.

Kā vēsta nostāsti, ne Johana Ulriha māte, ne māsa nav gribējušas pieņemt katoļu ticību un dienā, kad bija jādodas uz baznīcu to pieņemt, viena no māsām izlēkusī pa pils torņa logu. Meitene iekritusi gravā un stipri salauzusi kājas. Māte dusmās devusies uz baznīcu, kur jau sākusies mise, un, nonākusi pie altāra, nolādējusi Šverinu dzimtu, sakot, ka «par to, ka tu mums ar varu liec mainīt ticību, es nolādu mūsu dzimtu, nebūs mums vairs pēcnācēju un pils arī beigs pastāvēt». Pavisam pilī saimniekojušas 12 Šverinu paaudzes, pēdējam grāfam, kurš pilī dzīvojis, nav bijis ne sievas, ne bērnu, ne naudas, tāpēc pili nācies pārdot. To iegādājies Kurzemes hercogs Ernsts

Rijas saimniece Inga Šēna-Laizāne prot gan burdonu dziedāt, gan tautastērpus darināt.

Bītrons.

Johana Ulriha Šverina saimniekošana Alsungā nav bijusi ilga. Kā vēsta nostāsts, 1637. gada maijā apkārtnējo muižu īpašnieki viņu ar viltu ataicinājuši uz Regu pili, solot parakstīt līgumu par pāriešanu katoļticībā. Pasniegtas arī vakariņas un vīns, kas Šverinam iedots saindēts. Johans miris pa ceļam uz mājām.

Taču katoļticība šajā novadā iesakņojusies uz palikšanu, arī šodien suiti ir katoļi. Un arī pats nosaukums *suiti* cēlies no tiem laikiem, kad katoļticībai pievērstie zemnieki lamāti par *Šverina svītu*. Ar laiku cilvēki esot kļuvuši ļepni par savu atšķirīgo identitāti un vārdu *svīta* pārtaisījuši par *suiti*.

Interesanti, ka arī šodien Livonijas ordeņa pils Alsungā saistīta ar vietējo pārvaldi, proti, Alsungas novada dome atrodas nekur citur kā vienā no pils kompleksa ēkām.

Daļa pils telpu ir pieejamas arī tūristu apskatei, tikai jāņem vērā tas, ka šobrīd tur notiek rekonstrukcija.

(Turpinājums sekos)

Alsungas Tūrisma informācijas centra un vēsturiskā centra vadītāja Inga Bredovska rāda neatņemamu suitu vīriešu tautastērpa sastāvdaļu – brusiaku.

Livonijas ordeņa pils Alsungā vecākā daļa ir celta 1372. gadā.

Senu priekšmetu pili saglabājis maz, taču šis plauktiņš esot no 17. gadsimta.

Suiti prot lepoties

Līga Gabrāne

(Nobeigums. Sākums 17. maija *Ventas Balst*)

Suiti rūpējas ne tikai par tradīciju saglabāšanu, bet arī par to, lai būtu, ko parādīt citiem. Suitu kultūrtelpa gaidīts ir ikviens viesis. Par to *Ventas Balst* pārliecinājās, piedaloties *Lauku ceļotāja* organizētajā braucienā *Ciemos pie suitiem*.

Sava lūgšana

Turpat netālu no Livonijas ordeņa pils Alsungā atrodas sens kuršu pilskalns – Dižgabalkalns. Tajā atbilstošu noskaņu, spēlējami dūdas, mums uzbūris Juris Lipsnis un Pauls Leimanis no kopas *Suitu dūdenieki*. Pilskalns ir 8–10 metrus augsts, uzskāpjot tajā, paveras lielisks skats uz Alsungas Sv. Miķeļa Romas katoļu baznīcu – mūsu nākamā apskates objektu.

Šī baznīca ir viena no trijām vēsturiskā suitu novada baznīcām. Dievnāmā mūs sagaida katoļu priesteris Gatis Mārtiņš Bezdelīga, kurš kalpo visās trijās suitu draudzēs – Alsungas, Gudenieku un Jūrkaines.

Baznīca celta ap 17. gadsimta sākumu, un sākotnēji tas bijis luterāņu dievnams, taču, novadā ieviešot katolicismu, tā pārtapa par katoļu baznīcu, skaidro mācītājs. 1882. gadā baznīcā notikusi vērienīga pārbūve, paplašinot to un piešķirot tai krusta formu, kas raksturīga katoļu baznīcām. Taču joprojām dievnāmā kāds labi pamanāms elements atgādina par luteritību, proti, tā esot altāri norobežojošo margu forma. Katoļu baznīcā šim norobežojumam būtu jābūt taisnā līnijā, bet šeit tas ir kā luterāņu baznīcā – ar ieloku. Grāfs Johans Ulrihs Šverins un viņa sieva Barbara apglabāti kriptā, kas atrodas zem baznīcas altāra. Iecē tajā esot aizmūrēta, iekšā tur neviens vairs neejot, taču salīdzinoši nesen veikta izpēte – «grīdā izurba mazu caurumiņu, ielaida kameru un paskatījās, kā grāfi tur atdusas».

Baznīcā pie griestiem karājas grezna lustra – tā esot apzelīta keramika. Lustru dāvinājis alsundznieku Gūtmaņu dzimta. Tas bijis pirmās Latvijas brīvvalsts laikā, kad viņi šādu lustru redzējuši Valsts prezidenta pili un gribējuši, lai tāda pati ir arī Alsungas baznīcā. Dzintas pārstāvjai savākuši naudu, un lustra sagādāta.

Suitiem ir arī sava lūgšana, kas kopīgi tiek skaitīta baznīcā un kurā skan vārdi: «Kungs, neļauj aizaut takām, pa kurām staigājuši mūsu senči, sētam un druvām, ko tie iekopuši, neļauj pazust mūsu prasmēm, valodai un dziesmām.» Šo lūgšanu sacerējis Juris Lipsnis – tas pats novada patriots, ko sastapām Dižgabalkalnā spēlējami dūdas.

Sarunā ar mācītāju izskan arī jautājums par to, cik kupla ir Alsungas draudze. Priesteris skaidro, ka gandrīz visi suiti ir katoļi, taču ne visi draudzes locekļi, kas ir baznīcā kristīti un dzīvo šajā novadā, regulāri apmeklē dievkalpojumus. Parastā svētdienā uz misi sanākot ap 60 cilvēku. Pēc mācītāja domām, tas ir maz, bet viņš piebilst, ka arī iedzīvotāju skaits novadā arvien samazinās. Interneta vietnē *suitunovads.lv* apkopotie dati liecina, ka Alsungas novadā dzīvo 1688 iedzīvotāji, Gudenieku pagastā – 650, bet Jūrkaines pagastā – 390.

Ruča burdons

Alsungas centrā atrodas arī 1875. gadā no sarkanām ķieģeļiem celtā skolas ēka. Tagad tur iekārtots Alsungas novada muzejs un te mājvie-

Alsungā godā celta arī tradicionālo dūdu spēlēšana.

tu radusi arī aušanas darbnīca, kurā Alsungas sievas auž audumus, jostas un prievītes suitu tērpiem.

Muzeja telpās ar dziesmu mūs sagaida ansambla *Suitu sievas* dalībnieces. Taču, kā izrādās, viņas uz muzeju nāk ne tikai dziedāt, bet arī stāstīt par suitu tradīcijām. «Kad pie mums atbrauc tūristi, mēs varam piedāvāt pavadīt kopā ar mums stundu laiku,» stāsta ansambļa dalībnieces. Tad dziesmas mijas ar stāstījumu par to, kā suiti saglabājuši gadsimtiem senas tradīcijas un kā tās tiek nestas tālāk. «Iepazīstinām ar mūsu tradīcijām, kas mums kā suitiem ir raksturīgas, ar ko mēs atšķiramies no pārējiem. Viena tēma būtu par mūsu īpatnējo dziedāšanu – burdonu. Burdona veidi ir dažādi, mēs iesaistām arī cilvēkus un izmēģinām padziedāt. Otrā tēma būtu par mūsu tērpiem. Šeit varam uzskatāmi parādīt un pastāstīt. Piedāvājam arī tādu iespēju – ja kāds vēlas, var uzģērbt tautastērpi. Mēs runājam arī par ēdieniem. Arī par šeit lietotiem īpatnējiem vārdiem. Arī par vēsturi, par *Suitu sievu* ansambli,» stāsta dziedātājas.

Tad tiek pieteikts, ka tagad skanēs Ruča burdons, un, sievām dziedot tautasdziesmu, kas sākas ar vārdiem *Visas manas skaistas drānas, pašu roku darinātas*, arī viena no ekskursijas dalībniecēm tiek ietērpta suitu tautastērpā. Ģērbšanas procesa laikā uzzinām arī, piemēram, ka brūnī vienmēr jāvelk pāri galvai – ja vilks no apakšas, tad vīrs būs dzērājs. Savukārt, ap vidu sienot austu jostu, esot svarīgi notrāpīt, lai tās abi gali nokarājas vienādā garumā. «Ja meitai jostas gali ir dažādā garumā, tad visi var redzēt, ka viņa ir milzīgi steigusies, kaut kur no pakšiem vai velns zina no kurienes izskrējusi un nav pievērsusi sev uzmanību.» Tiek skaidrots arī tas, ka suitu tērpā krāsas savā starpā nav obligāti jā-saskano – «ja tērpam saskano krāsas, tad tas ir pliekans». Ap pleciem sievietei tiek aplīkta arī visraksturīgākā suitu tautastērpa sastāvdaļa – tā sauktās *trakās drānas* villaine. Tiek skaidrots, ka rūtainais audums, kurā dominē koši sarkana un dzeltena krāsa, iesaukts par *trako drānu*, visticamāk, tā pilgtuma dēļ. Suiti paši to neesot izdomājuši,

Alsungas novada muzejā viesus ar sklandrausiem, maizi un tēju cienāja Ruta Sokolovska, maizes ceptuves *Suitu maize* īpašniece.

Alsungas katoļu baznīca veltīta Svētaj Erceņģeļa Miķeļa godam. Viņš ir tas, kurš palīdz cilvēkiem cīnā ar jauno garu, tas simboliski attēlots arī altārglezņā.

Priesteris Gatis Mārtiņš Bezdelīga kalpo visās trijās suitu draudzēs – Alsungas, Gudenieku un Jūrkaines.

šādu apzīmējumu drānai piešķirušī kaimiņi.

Ar muzikālu vēlējumu suitu burdonā dziedot *Lai laba veselība, lai maizītes nepietrūka*, tradīciju zināšanas no mums atvadās. Un mēs dodamies uz austuvi, kur mūs sagaida biedrības *Etniskais kultūras centrs «Suiti»* vadītāja Dace Martiņova. Viņa pastāsta, ka ēkā ierīkotas radošās darbnīcas *Austuve* un *Suitu ķēķis*. Austuve šeit esot kopš 2008. gada, un tā esot veicinājusi suitu kultūras atdzimšanu, jo šeit top viss, kas tautastērpam nepieciešams, un «kas gan ir suits bez viņa tautastērpa». Toreiz, pirms apmēram desmit gadiem, vienkopus savākt aptuveni desmit stēļu, pieaicināta vecākā paaudze, kam bija zināšanas par aušanu, un sācies aktīvs, rosīgs darbs.

Biedrības vadītāja pastāsta arī par to, ka suitiem ir sava kopdziesma – *Kur tik saldās ogas auga*. Viņa

skaidro, ka tā vieno visus suitus – gan maigos (Jūrkaines pagasts), gan dižos (Alsungas novads), gan krētainos (Gudenieku pagasts).

No Alsungas tālāk mūsu ceļš ved pie maģajiem suitiem Jūrkalnē, kur apskatām nesen izveidoto Latvijas zemūdens kultūrvēsturiskā mantojuma ekspozīciju *Vētru muzejs*, par ko *Ventas Balst* jau rakstījis.

Jāpiebilst, ka, ciemojoties pie suitiem, varējām pārliecināties, ka viņi prot lepoties (un, kā paši atzīst, suitiem to arī ļoti patīk darīt) un ka šeit dzīvo daudz aktīvu cilvēku, kuri rūpējas, lai neizzustu šīs kopienas tradīcijas un savdabība.

Braucienā *Ciemos pie suitiem* lauku tūrisma asociācija *Lauku ceļotājs* organizēja projektā *Mazo etnisko kultūrtelpu atvēršana un popularizēšana* kā tūrisma galamērķis, kas tiek īstenots Igaunijas–Latvijas programmā no Eiropas Reģionālās atvēršanas fonda.

Svētdienās uz dievkalpojumu Alsungas katoļu baznīcā sanākot ap 60 cilvēku.